

1698
31.10.2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yeni Sayıştay Yasası ile askeri harcamaların denetimlerinin yetersiz oluşu ve bu harcamaların denetimsizliğinin sonuçları ile ilgili olarak Anayasa'nın 98'inci, İç Tüzüğü'nün 104'üncü ve 105 'inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Altan TAN
Diyarbakır Milletvekili

ÖZET GEREKÇE

Demokrasilerde, meclisin en önemli görevlerinden biri, vatandaşlardan toplanan vergilerle gerçekleştirilen kamu hizmetlerinin doğru amaçlar için kullanılmasını sağlamaktır. Kamu harcamalarını, meclis adına denetleme görevi ise Sayıştaylara verilmiştir.

Sayıştay'ın denetimini yapmakla yükümlü olduğu kamu kurumları arasında askerî kurum ve kuruluşlar da yer almaktadır. Güvenlik ve savunma sektörünü oluşturan asker ve kolluk kuvvetlerinin sivil denetiminin sağlanması, demokratikleşme sürecinin sağlıklı işlemesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yeterince şeffaf olmayarak yolsuzluk iddialarına açık hâle gelen savunma harcamaları, güvenlik sektörü kurumlarının etkinliğini ve verimliliğini düşürecek, bu kurumların güvenilirliğini de azaltacaktır. Tüm bunlara karşın Sayıştay'ın askerî harcamalara ilişkin denetimi, denetimini yaptığı diğer kamu kuruluşlarından farklı olarak oldukça "sınırlandırılmıştır."

Askerî harcamaların şeffaf ve hesap verilebilir olması, aynı zamanda Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakereleri çerçevesinde yerine getirmesi gereken demokratik kriterler arasında da yer almaktadır.

Ülkemizde savunmaya ayrılan kaynaklara baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır: bütçe içi ve bütçe dışı kaynaklar. Bütçe içi kaynaklar, Maliye Bakanlığı bütçe verilerinde "Savunma Hizmetleri" kalemi olarak geçer.

Milli Savunma Bakanlığı bütçesi, bütçe içi savunma harcamalarının yaklaşık % 80'ini oluşturmaktadır. Maliye Bakanlığı'ndaki Milli Savunma Bakanlığı bütçesini, Genelkurmay Başkanlığı ile Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri'ne ayrılan ödenekler oluşturmakla birlikte bu ödenekler, mali yılı bütçe tablolarında ayrı ayrı gösterilmemektedir. Bütçe içi savunma harcamaları kapsamında, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne Milli Savunma Bakanlığı üzerinden tahsis edilen ödeneklere ek olarak, önemli bir kısmı henüz denetlenemeyen bütçe dışı kaynaklar da bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında; Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı ve bu vakfın hissedarı olduğu 18 askerî firma, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve silah tedariki için alınan dış askerî krediler gibi kalemler bulunmaktadır.

Kısıtlayıcı yasa hükümleri nedeniyle yıllar boyunca denetlenemeyen askerî harcamalar, ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Askerî harcamaların bütçe içindeki yerini

anlatmak için son mali bütçe yasasına göz atılmalıdır. Buna göre, Aralık 2011'de TBMM'de kabul edilen 2012 bütçe yasasına göre ülkenin güvenlik ve asayişinden sorumlu olan kurum ve bakanlıklara aktarılan kaynak, yaklaşık 39 milyar TL ile bütçenin %11,1'ini oluşturmaktadır.

2012 yılı bütçesinde en fazla ödeneğin ayrıldığı bakanlıklardan biri Milli Savunma Bakanlığı'dır. "Terörle mücadele" adı altında bugüne kadar savunma ve güvenlik için ayrılan kaynaklar net olarak bilinmemekle birlikte zaman zaman yapılan açıklamalar, harcanan paraların çok yüksek boyutlarda olduğunu göstermektedir.

Son olarak AKP 6085 sayılı Sayıştay Yasası'nın 35. maddesinde değişiklik öngören Kanun Teklifini 18 Haziran 2012 tarihinde 2/679 esas numarasıyla TBMM Başkanlığı'na sunmuştur. Bu teklif, muhalefetten gelen tepkilere rağmen 29 Haziran 2012 tarihinde TBMM'de yasalaşmıştır. Özetle, hükümetin 6085 sayılı yeni Sayıştay Yasası'nda yapmış olduğu bu son değişiklik, kamu kurumlarının Sayıştay tarafından denetiminin etkinliğini önemli ölçüde ortadan kaldırmış, Sayıştay'ın varlık nedeni olan bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesine de darbe indirmiştir. Yapılan değişiklikler ile yasada denetçilerin denetim yetkisi demokratik standartlarla artık bağdaşmaz hale getirilmiştir. Bu nedenle, Sayıştay'ın fonksiyonlarının uluslararası denetim standartlarına uygun hâle getirilmesini sağlayacak bir düzenlemenin yeni anayasada yer alması daha da önem kazanmıştır.

GEREKÇE

Demokrasilerde, meclisin temel ve en önemli görevlerinden biri, vatandaşlardan toplanan vergiler ile gerçekleştirilen kamu hizmetlerinin doğru amaçlar için kullanılmasını sağlamaktır. Söz konusu kamu harcamalarını, meclis adına denetleme görevi ise Sayıştaylara verilmiştir. Kamu kurumlarının harcamalarının TBMM adına Sayıştay tarafından denetimi, bu kurumların demokratik işleyişi açısından üzerinde durulması gereken bir konudur. Sayıştay'ın denetimini yapmakla yükümlü olduğu kamu kurumları arasında askerî kurum ve kuruluşlar da yer almaktadır. Güvenlik ve savunma sektörünü oluşturan asker ve kolluk kuvvetlerinin sivil denetiminin sağlanması, demokratikleşme sürecinin sağlıklı işlemesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yeterince şeffaf olmayarak yolsuzluk iddialarına açık hâle gelen savunma harcamaları, güvenlik sektörü kurumlarının etkinliğini ve verimliliğini düşürecek, bu kurumların güvenilirliğini de azaltacaktır. Tüm bunlara karşın Sayıştay'ın askerî harcamalara ilişkin denetimi, denetimini yaptığı diğer kamu kuruluşlarından farklı olarak oldukça "sınırlandırılmıştır."

Demokratik bir siyasal sistemde önemli bir yere sahip olan askerî harcamaların şeffaf ve hesap verilebilir olması, aynı zamanda Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakereleri çerçevesinde yerine getirmesi gereken demokratik kriterler arasında da yer almaktadır. Ülkemizde savunmaya ayrılan kaynaklara baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır: bütçe içi ve bütçe dışı kaynaklar. Bütçe içi kaynaklar, Maliye Bakanlığı bütçe verilerinde "Savunma Hizmetleri" kalemi olarak geçer. Bütçe içi savunma harcamalarını; cari harcamalar (personel harcamaları ve diğer cari harcamalar), sosyal güvenlik kurumlarına ödenen devlet primleri, mal ve hizmet alımları ve cari transferler oluşturmaktadır. Milli Savunma Bakanı İsmet Yılmaz, 4 Ekim 2012 tarihinde TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda bu konuda yaptığı konuşmada şunları belirtmektedir: Milli Savunma Bakanlığı 2012 yılı bütçe teklifi 18 milyar 229 milyon TL'dir. Bu bütçenin % 45,1'ini personel giderleri, % 8,7'sini sosyal güvenlik kurumlarına devlet primi giderleri, % 44,5'ini mal ve hizmet alımları gideri, % 1,3'ünü ise cari transferler oluşturmaktadır. Mal ve hizmet alım giderleri kapsamında 8 milyar 103 milyon TL'nin % 50'si Türk Silahlı Kuvvetleri personelinin barınma, beslenme, giyim gibi yasalarla belirlenmiş yasal istihkakları ile akaryakıt, yakacak, taşıma, ulaşım gibi tüketim mal ve hizmetlerine, % 50'si ise stratejik hedef planı 2012 yılı programı modernizasyon (silah) ihtiyaçlarına planlanmıştır.

Bu açıklamadan da anlaşıldığı üzere Türkiye'nin bütçe içi askeri harcama kalemlerinden en büyüğünü, personel maaş ve prim ödemeleri oluşturmaktadır. Milli Savunma Bakanlığı bütçesi, bütçe içi savunma harcamalarının yaklaşık % 80'ini oluşturmaktadır. Maliye Bakanlığı'ndaki Milli Savunma Bakanlığı bütçesini, Genelkurmay Başkanlığı ile Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri'ne ayrılan ödenekler oluşturmakla birlikte bu ödenekler, mali yılı bütçe tablolarında ayrı ayrı gösterilmemektedir. Bütçe içi savunma harcamaları kapsamında, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne Milli Savunma Bakanlığı üzerinden tahsis edilen ödeneklere ek olarak, önemli bir kısmı henüz denetlenemeyen bütçe dışı kaynaklar da bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında; Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı (TSKGV) ve bu vakfın hissedarı olduğu 18 askerî firma, Makine ve

Kimya Endüstrisi Kurumu (MKEK), Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve silah tedariki için alınan dış askerî krediler gibi kalemler bulunmaktadır.

Kısıtlayıcı yasa hükümleri nedeniyle yıllar boyunca denetlenemeyen askerî harcamalar, ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Askerî harcamaların bütçe içindeki yerini anlatmak için öncelikle son mali bütçe yasasına göz atılmalıdır. Buna göre, Aralık 2011'de TBMM'de kabul edilen 2012 mali yılı bütçe yasasına göre ülkenin güvenlik ve asayişinden sorumlu olan kurum ve bakanlıklara aktarılan kaynak, yaklaşık 39 milyar TL'lik düzeyiyle, bütçenin % 11.1'ini oluşturmaktadır. 2012 yılı bütçesinde en fazla ödeneğin ayrıldığı bakanlıklardan biri Milli Savunma Bakanlığı'dır. "Terörle mücadele" adı altında bugüne kadar savunma ve güvenlik için ayrılan kaynaklar net olarak bilinmemekle birlikte zaman zaman yapılan açıklamalar, harcanan paraların çok yüksek boyutlarda olduğunu ortaya koymaktadır.

Son olarak AKP 6085 sayılı Sayıştay Yasası'nın "Denetimin Genel Esasları" başlıklı 35. maddesinde değişiklik öngören Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifini 18 Haziran 2012 tarihinde 2/679 esas numarasıyla TBMM Başkanlığına sunmuştur. Bu teklif, muhalefetten gelen tepkilere rağmen 21 Haziran 2012 akşamı geç saatlerde, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda iktidar çoğunluğuyla kabul edilmiş, 29 Haziran 2012 tarihinde de TBMM Genel Kurulu'ndan iktidar oylarıyla geçerek yasalaşmıştır. Özetle, hükümetin, çoğunluk oylarıyla 6085 sayılı yeni Sayıştay Yasası'nda yapmış olduğu bu son değişiklik, demokrasi açısından çok önemli olan kamu kurumlarının Sayıştay tarafından denetiminin etkinliğini önemli ölçüde ortadan kaldırmış, Sayıştay'ın varlık nedeni olan bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesine de darbe indirmiştir. Yapılan değişiklikler ile yasada denetçilerin denetim yetkisi demokratik standartlarla artık bağdaşmaz hale getirilmiştir. Bu nedenle, konunun yeni anayasa yapım sürecinde ciddiyle ele alınması ve Sayıştay'ın fonksiyonlarının uluslararası denetim standartlarına uygun hâle getirilmesini sağlayacak bir düzenlemenin yeni anayasada yer alması önem kazanmıştır. Zira Sayıştay'ın yetkileri Anayasa ile düzenlenmektedir.

ÖZET GEREKÇE

Demokrasilerde, meclisin en önemli görevlerinden biri, vatandaşlardan toplanan vergilerle gerçekleştirilen kamu hizmetlerinin doğru amaçlar için kullanılmasını sağlamaktır. Kamu harcamalarını, meclis adına denetleme görevi ise Sayıştaylara verilmiştir.

Sayıştay'ın denetimini yapmakla yükümlü olduğu kamu kurumları arasında askerî kurum ve kuruluşlar da yer almaktadır. Güvenlik ve savunma sektörünü oluşturan asker ve kolluk kuvvetlerinin sivil denetiminin sağlanması, demokratikleşme sürecinin sağlıklı işlemesi açısından büyük önem taşımaktadır. Yeterince şeffaf olmayarak yolsuzluk iddialarına açık hâle gelen savunma harcamaları, güvenlik sektörü kurumlarının etkinliğini ve verimliliğini düşürecek, bu kurumların güvenilirliğini de azaltacaktır. Tüm bunlara karşın Sayıştay'ın askerî harcamalara ilişkin denetimi, denetimini yaptığı diğer kamu kuruluşlarından farklı olarak oldukça "sınırlandırılmıştır."

Askerî harcamaların şeffaf ve hesap verilebilir olması, aynı zamanda Türkiye'nin, Avrupa Birliği'ne tam üyelik müzakereleri çerçevesinde yerine getirmesi gereken demokratik kriterler arasında da yer almaktadır.

Ülkemizde savunmaya ayrılan kaynaklara baktığımızda karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır: bütçe içi ve bütçe dışı kaynaklar. Bütçe içi kaynaklar, Maliye Bakanlığı bütçe verilerinde "Savunma Hizmetleri" kalemi olarak geçer.

Milli Savunma Bakanlığı bütçesi, bütçe içi savunma harcamalarının yaklaşık % 80'ini oluşturmaktadır. Maliye Bakanlığı'ndaki Milli Savunma Bakanlığı bütçesini, Genelkurmay Başkanlığı ile Kara, Hava ve Deniz Kuvvetleri'ne ayrılan ödenekler oluşturmakla birlikte bu ödenekler, mali yılı bütçe tablolarında ayrı ayrı gösterilmemektedir. Bütçe içi savunma harcamaları kapsamında, Türk Silahlı Kuvvetleri'ne Milli Savunma Bakanlığı üzerinden tahsis edilen ödeneklere ek olarak, önemli bir kısmı henüz denetlenemeyen bütçe dışı kaynaklar da bulunmaktadır. Bu kaynaklar arasında; Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı ve bu vakfın hissedarı olduğu 18 askerî firma, Makine ve Kimya Endüstrisi Kurumu, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı ve silah tedariki için alınan dış askerî krediler gibi kalemler bulunmaktadır.

Kısıtlayıcı yasa hükümleri nedeniyle yıllar boyunca denetlenemeyen askerî harcamalar, ülke ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Askerî harcamaların bütçe içindeki yerini

anlatmak için son mali bütçe yasasına göz atılmalıdır. Buna göre, Aralık 2011'de TBMM'de kabul edilen 2012 bütçe yasasına göre ülkenin güvenlik ve asayişinden sorumlu olan kurum ve bakanlıklara aktarılan kaynak, yaklaşık 39 milyar TL ile bütçenin %11,1'ini oluşturmaktadır.

2012 yılı bütçesinde en fazla ödeneğin ayrıldığı bakanlıklardan biri Milli Savunma Bakanlığı'dır. "Terörle mücadele" adı altında bugüne kadar savunma ve güvenlik için ayrılan kaynaklar net olarak bilinmemekle birlikte zaman zaman yapılan açıklamalar, harcanan paraların çok yüksek boyutlarda olduğunu göstermektedir.

Son olarak AKP 6085 sayılı Sayıştay Yasası'nın 35. maddesinde değişiklik öngören Kanun Teklifini 18 Haziran 2012 tarihinde 2/679 esas numarasıyla TBMM Başkanlığı'na sunmuştur. Bu teklif, muhalefetten gelen tepkilere rağmen 29 Haziran 2012 tarihinde TBMM'de yasalaşmıştır. Özetle, hükümetin 6085 sayılı yeni Sayıştay Yasası'nda yapmış olduğu bu son değişiklik, kamu kurumlarının Sayıştay tarafından denetiminin etkinliğini önemli ölçüde ortadan kaldırmış, Sayıştay'ın varlık nedeni olan bağımsızlığı ve tarafsızlığı ilkesine de darbe indirmiştir. Yapılan değişiklikler ile yasada denetçilerin denetim yetkisi demokratik standartlarla artık bağdaşmaz hale getirilmiştir. Bu nedenle, Sayıştay'ın fonksiyonlarının uluslararası denetim standartlarına uygun hâle getirilmesini sağlayacak bir düzenlemenin yeni anayasada yer alması daha da önem kazanmıştır.

1. Pervin BULDAN
BDP Iğdır Milletvekili

2. İdris BALUKEN
BDP Bingöl Milletvekili

3. Sırrı SAKIK
BDP Muş Milletvekili

4. Murat BOZLAK
BDP Adana Milletvekili

5. Halil AKSOY
BDP Ağrı Milletvekili

6. Ayla AKAT ATA
BDP Batman Milletvekili

7. Hasip KAPLAN
BDP Şırnak Milletvekili

8. Hüsametdin ZENDERLİOĞLU
BDP Bitlis Milletvekili

9. Emine AYNA
BDP Diyarbakır Milletvekili

10. Nursel AYDOĞAN
BDP Diyarbakır Milletvekili

12. Adil KURT
BDP Hakkari milletvekili

13. Esat CANAN
BDP Hakkari milletvekili

14. Sırrı Süreyya ÖNDER
BDP İstanbul Milletvekili

15. Sebahat TUNCEL
BDP İstanbul Milletvekili

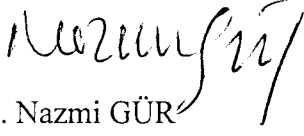
16. Mülkiye BİRTANE
BDP Kars milletvekili

17. Erol DORA
BDP Mardin milletvekili

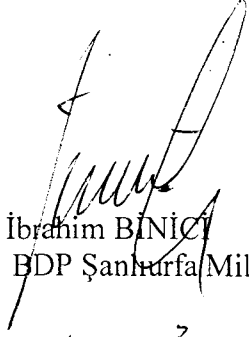
18. Ertuğrul KÜRKÇÜ
BDP Mersin Milletvekili

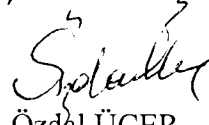
19. Demir ÇELİK
BDP Muş Milletvekili

21. Nazmi GÜR
BDP Van Milletvekili

20. İbrahim BINİCİ
BDP Şanlıurfa Milletvekili

22. Özdal ÜÇER
BDP Van Milletvekili